

Сборник съдебна практика

Дело T-4/20

**Sieć Badawcza Łukasiewicz — Port Polski Ośrodek Rozwoju Technologii
срещу
Европейска комисия**

Решение на Общия съд (първи състав) от 27 април 2022 година

„Арбитражна клауза — Споразумение за предоставяне на безвъзмездни средства, сключено по линия на Седмата рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013) — Допустими разходи — Заявление за възстановяване — Финансов одит — Разследване на OLAF — Конфликт на интереси поради семейни или емоционални връзки — Принцип на добросъвестност — Принцип на недопускане на дискриминация, основана на семейно положение — Оправдани правни очаквания — Жалба за отмяна — Дебитни известия — Актове, които не могат да се разглеждат отделно от договора — Акт, който не подлежи на обжалване — Право на ефективна съдебна защита — Недопустимост“

1. *Съдебно производство — Публичност на актовете — Задължение на съда на Съюза да гарантира справедливо равновесие между публичността на актовете и правото на защита на личните данни — Искане за изключване на данни, позволяващи идентифицирането на лица или отнасящи се до трудови договори, организационна структура или управленска практика — Отхвърляне — Непоменаване, което може да засегне достъпността и разбираемостта на съдебните решения (член 15 ДФЕС)*

(вж. т. 29—33)

2. *Бюджет на Европейския съюз — Финансова помощ от Съюза — Задължение на бенефициера да спазва условията за предоставяне на помощта — Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013) — Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства — Процедура за одит и процедура за контрол — Одит, извършен от външно дружество, в качеството си на пълномощник на Комисията — Процедура за контрол, образувана от Европейската служба за борба с измамите (OLAF) след приемането на окончателния одитен доклад — Събиране от Комисията на суми, които се дължат въз основа на нередности, установени в резултат на процедурата за контрол — Допустимост — Процедура за контрол, която се провежда независимо от одитната процедура (член 119 от Регламент № 1605/2002 на Съвета; член 183, първа алинея, буква а) и втора алинея от Регламент № 2342/2002 на Комисията)*

(вж. т. 43—65)

3. *Бюджет на Европейския съюз — Финансова помощ от Съюза — Задължение на бенефициера да спазва условията за предоставяне на помощта — Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013) — Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства — Финансов одит — Окончателен одитен доклад, потвърден от институцията — Задължителен и неизменен характер на доклада — Изключване (член 119 от Регламент № 1605/2002 на Съвета)*

(вж. т. 70—74)

4. *Бюджет на Европейския съюз — Финансова помощ от Съюза — Задължение на бенефициера да спазва условията за предоставяне на помощта — Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013) — Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства — Риск от конфликт на интереси, свързан със семейни или емоционални връзки — Оборима презумпция за наличие на конфликт на интереси — Разпределяне на доказателствената тежест — Обхват*

(вж. т. 81—84)

5. *Бюджет на Европейския съюз — Финансова помощ от Съюза — Задължение на бенефициера да спазва условията за предоставяне на помощта — Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013) — Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства — Риск от конфликт на интереси, свързан със семейни или емоционални връзки — Съпруга, на която е възложено да одобрява отчетите за отработените часове на съпруга си, без да има възможност да ги променя — Риск от конфликт на интереси, който може да застраши безпристрастното и обективно изпълнение на проекта — Липса на връзка на административна подчиненост между съпрузите на работното място — Липса на последици*

(вж. т. 85—96)

6. *Институции на Европейския съюз — Упражняване на правомощия — Задължение за спазване на основните права, включително при договорни отношения — Арбитражна клауза, с която съдът на Съюза се оправомощава да разглежда спорове, свързани с договор — Определено в посочения договор приложимо право, различно от правото на Съюза — Липса на последици за съответните правомощия — Ограничаване при упражняването на основните права — Условия (член 317 ДФЕС; член 52 от Хартата на основните права на Европейския съюз)*

(вж. т. 98—100)

7. *Бюджет на Европейския съюз — Финансова помощ от Съюза — Задължение на бенефициера да спазва условията за предоставяне на помощта — Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013) — Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства — Риск от конфликт на интереси, свързан със семейни връзки, които могат да застрашат безпристрастното и обективно изпълнение на проекта — Събиране от Комисията на дължими суми — Задължение за спазване на принципа на добро финансово управление — Посегателство върху правата, признати в членове 7 и 9 от Хартата на основните права — Липса (членове 7 и 9 от Хартата на основните права на Европейския съюз)*

(вж. т. 101)

8. *Жалба за отмяна — Актове, подлежащи на обжалване — Понятие — Актове, които произвеждат задължително правно действие — Дебитно известие, издадено от институция за суми, дължими по силата на споразумение за отпускане на безвъзмездни средства — Подготвителен акт — Изключване (член 263 ДФЕС)*

(вж. т. 147, 152 и 153)

Резюме

Ищецът, Sieć Badawcza Łukasiewicz, е научноизследователски институт, който участва като бенефициер в три споразумения за отпускане на безвъзмездни средства по Седмата рамкова програма на Европейската общност за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности (2007—2013).

През 2013 г. някои споразумения за отпускане на безвъзмездни средства, сключени във връзка с тази рамкова програма, са предмет на одит, извършен от външно одиторско дружество, действащо в качеството си на пълномощник на Комисията. По-късно, в рамките на разследване, Европейската служба за борба с измамите (OLAF) упреква ищецът за съучастието му в съставянето на декларации с невярно съдържание, изготвени във връзка с отчетите за отработените часове на няколко от неговите служители. Въз основа на заключенията на OLAF Комисията издава дебитни известия, в които се изисква плащането на суми като обезщетение за вреди. Всъщност тя не приема разходите за персонал на един служител (наричан по-нататък „въпросният служител“), чиито отчети за отработените часове, с цел тяхното одобряване, са били подписани от съпругата му. Исканите суми са платени изцяло от ищеца, който обаче предявява иск пред Общия съд, с който по-специално иска да се установи, че не съществува договорно вземане на Комисията, и иска възстановяване на сумите, съдържащи се в дебитните известия.

Общият съд отхвърля иска и разглежда, от една страна, законосъобразността на извършеното от Комисията събиране на вземания и от друга страна, дали в случая има конфликт на интереси поради семейни връзки.

Съображения на Общия съд

След като отхвърля подаденото от ищеца искане за изключване на някои данни от общественодостъпната информация с мотива, че тези данни не се съдържат в съдебното решение или че заличаването им може да засегне достъпността и разбираемостта на съдебните решения от обществеността, Общият съд разглежда законосъобразността на нарежданията за събиране на вземания на Комисията.

В това отношение той отбелязва най-напред, че споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства предвиждат, от една страна, процедури за одит и от друга страна, процедури за контрол. Предвидените в разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства процедури за контрол представляват мерки, които попадат в рамките на договорната уредба, обвързваща страните, и които като самостоятелни процедури се припокриват с процедурите за одит. Следваната от OLAF процедура е част от тях.

В този контекст Общият съд приема, от една страна, че след приключване на процедурата за контрол Комисията е имала право да поиска възстановяване на дължимите суми, след като е установила нередностите, допуснати от ищеца, в съответствие с разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства¹. От друга страна, не се налага особено и конкретно процесуално изискване относно начина на установяване на нередностите в рамките на процедурите за контрол, започнати след приемането на окончателните отчети и финансова документация². Така, противно на твърденията на ищеца, че Комисията не може да пренебрегва окончателен одитен доклад по силата на разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства, следваната в случая процедура се е провеждала независимо от посочената от ищеца процедура за одит. В този контекст Общият съд подчертава, че от разпоредбите на разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства и от Финансовия регламент следва, че одитите нямат задължителен характер³. Следователно не може да се счита, че окончателният одитен доклад, дори и след като е утвърден от Комисията, е задължителен за нея и не може да бъде променян, и Комисията не е обвързана от констатациите от финансов одит, когато последващ спрямо този одит контрол постави под въпрос резултатите от него.

По-нататък, що се отнася до риска от конфликт на интереси поради наличието на семейни връзки, Общият съд констатира, че от разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства следва оборима презумпция за наличието на риск от конфликт на интереси, по-специално когато лица, поддържащи семейни или емоционални връзки, участват по един или друг начин в един и същ проект⁴. В случая семейните отношения между въпросния служител и съпругата му водят до прилагане на тази презумпция.

¹ Член II.22, параграф 6 и член II.21, параграф 1, втора алинея от приложение II към разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства.

² Член 119 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета от 25 юни 2002 година относно Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Европейските общности (ОВ L 248, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 198) (наричан по-нататък „Финансовият регламент“).

³ По-специално в член II.22, параграф 1 от приложение II към разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства се предвижда възможността за извършване на нови одити през петте години след приключването на съответния проект. Освен това в член 119, параграф 1 от Финансовия регламент се посочва, че институцията приема окончателните отчети и финансова документация, „без това да ограничава последващи проверки от институцията“.

⁴ Член II.3, буква н) от приложение II към разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства.

Общият съд приема, че фактът, че на съпругата на служителя е възложено да одобрява отчетите за отработените часове на съпруга си, без да има възможност да ги променя, макар че в тези отчети тя е посочена като „ръководител“, е достатъчен, за да се приеме, че въведената от ищеца система за контрол не отговаря на наложеното му изискване да предприеме всички необходими предпазни мерки за предотвратяване на всеки риск от конфликт на интереси, свързан със семейни или емоционални връзки, който може да застраши безпристрастното и обективно изпълнение на съответния проект, съгласно разглежданите споразумения за отпускане на безвъзмездни средства. Според Общия съд не може да се изключи влиянието, което може да окаже семейното положение, само поради това че помежду им липсва връзка на административна подчиненост на работното място. Следователно правилното изпълнение на разглеждания проект би могло да бъде застрашено.

Освен това, що се отнася до довода на ищеца, че позицията на Комисията представлява дискриминация на основание семейното положение, която противоречи на членове 7 и 9 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“)⁵, Общият съд приема, че целта на изискването да се избегне всякакъв конфликт на интереси поради семейни или емоционални връзки е да се предотврати сериозно и явно нарушение на изискването за безпристрастност и обективност, което по-специално е вменено в тежест на отговорното лице, натоварено с одобряването на отчетите за отработените часове на изследователите, работещи по субсидиран от Съюза проект. При това положение, дори да се предположи, че дадена норма, целяща да гарантира липсата на конфликт на интереси, може да засегне защитените с членове 7 и 9 от Хартата права, при тези права няма да бъде засегнато тяхното съдържание, а най-много би се прилагало ограничение при тяхното упражняване.

По този въпрос Общият съд приема, че в конкретния случай подобно ограничение има за цел да гарантира спазването на принципа на добро финансово управление⁶ и е необходимо, тъй като Комисията не разполага с други средства, за да провери достоверността на декларираните от бенефициера на безвъзмездни средства разходи за персонал, освен тези, които по-специално произтичат от представянето на достоверни отчети за отработените часове. Това ограничение не би било непропорционално, доколкото, от една страна, самото съдържание на защитените с членове 7 и 9 от Хартата права няма да бъде засегнато и от друга страна, изискването за избягване на всякакъв конфликт на интереси поради семейни или емоционални връзки би могло да бъде изпълнено посредством минимални организационни промени.

Накрая, Общият съд отхвърля като недопустима жалбата, подадена от ищеца на основание член 263 ДФЕС, с която се иска да се отмени писмото на Комисията от 12 ноември 2019 г., посредством което последната го е уведомила за издаването на дебитните известия. В този контекст Общият съд констатира, че правото на ищеца да разполага с ефективни правни средства за защита не е било нарушено, доколкото той е предявил иск на договорно основание по член 272 ДФЕС и доколкото основанията, изтъкнати в подкрепа на този иск, са били разгледани от компетентния съд.

⁵ Членове 7 и 9 от Хартата се отнасят до правото на зачитане на личния и семейния живот, до правото на встъпване в брак и до правото на създаване на семейство.

⁶ Този принцип е закрепен в член 317 ДФЕС.